

„Руският свят“ и Европа – геополитически и цивилизационни траектории – исторически и съвременни измерения

Проф. дфн, д-р ист. Нако СТЕФАНОВ

Нако Стефанов

Въведение

Светът днес в началото на третото десетилетие на XXI век се характеризира с нарастване на неравновесния тип социално, икономическо, политическо и технологическо движение, т.е. със задълбочаване на нелинейната, турбулентната динамика, а по-точно казано, на хаоса.

На този фон бъдещето в средно и особено дългосрочна перспектива се очаква да е непредвидим и непрогнозируем феномен в глобален, регионален, национален и даже локален мащаб. Настъпва епоха на „сингулярност“, т.е. формират се условия, при които досегашните модели и представи не могат да бъдат

използвани и се започва нещо принципиално ново.

В тези условия една от ключовите точки на глобално напрежение е несъмнено това между Руската федерация/РФ/ и Европейския съюз/ЕС/. В този смисъл темата за взаимоотношенията между Руския свят и Европа е важна и актуална. Но самата формулировка

„Русия и Европа“, като че ли не е достатъчно адекватна. Погледнато исторически това е така най-малко поради две причини: Първата е във факта, че „Руският свят“, както и да го погледнем, но той е част от Европа, той също е Европа. От друга страна самата Европа от цивилизационна гледна точка не е едно цяло. В цивилизационен план част от Европа като цяло е била враждебно настроена срещу Руския свят. И именно от тази част тръгва през определени периоди от време поредният поход срещу Русия.

Но в същото това време друга част от същата тази Европа, макар и по малка от първата, също като цяло е разглеждала Руския свят като светлина в тунела, като надежда, като сила, която ще осигури тяхното оцеляване в бурните потоци на историята. Всичко това ни ориентира към факта, че за да разберем днешните реалности, трябва да се потопим в историята, в нейните не само геополитически параметри но и в нейните цивилизационни измерения.

Относно тази Европа, за която „Руския свят“ е „изконен враг“

В географски план континента Европа, представлява западната покрайнина на огромната земна територия Евразия. Същият този континент, който се простира от Атлантическия океан до Уралските планини ясно е разделен по една мислена линия от днешния Санкт-Петербург до Ростов на Дон на Европейски материк и Европейски полуостров.

> на стр. 4

Във Враца откриха нов завод за авточасти за над 20 млн. лв.

Президентът Румен Радев, министърът на иновациите и растежа Александър Пулев, Н. Пр. Айлин Секизкьок, посланик на Турция в България, областният управител на Враца Георги Митов, кметът на града Калин Каменов, кметът на Кърджали Хазан Азис, общински съветници и граждани днес участваха в официалната церемония по откриването на нов завод за автомобилни компоненти във Враца

целия свят“, каза в словото си президентът Румен Радев.

„Теклас“ е получила общо четири сертификата за инвестиция клас А от Българската агенция за инвестиции към МИР (през 2016, 2017, 2019 г. 2021 г.) по Закона за насърчаване на инвестициите за изграждане на заводите в Кърджали, Крумовград и Враца. Общият размер на инвестициите по сертифицираните проекти до

момента е около 50 млн. лв. Два от сертификатите са именно за завода във Враца. Инвестицията в града е 20 млн.лв., а разкритите работни места са 300, като ще се увеличават в годините.

Генералният директор на „Теклас – България“ Неби Анъл представи дейността на компанията и нейните партньори в автомобилостроенето. „Към момента изнасяме 100% от нашата продукция в целия свят, като износет ни за всяка година е на стойност около 500 млн. лв. Инвестициите ни в България са на стойност около 190 млн. лв., като една от най-важните е научно-изследователския център. Това за нас не е един голям актив, а една инвестиция за цяла България“, сподели Неби Анъл.

Приветствие към гостите и домакините отправи и посланикът на Република Турция Н. Пр. Айлин Секизкьок, която заяви, че доверието към България като един от важните икономически партньори се увеличава. Според нея сътрудничеството между Турция и България трябва да се укрепва и в бъдеще.

Кметът на Община Кърджали Хасан Азис каза, че инвестицията в Кърджали е доказателство, че когато се работи съвместно се постигат успехи.

По време на обиколката на завода и роботизирания склад бяха разгледани авточастите, които се произвеждат тук и автоматизирани линии. Демонстрирана беше работата на робот AGV и иновативни технологии, които се използват по време на производството.

Наградени спасители

Екипът на РД ПБЗН Монтана бе награден с почетен знак III степен на Президента на Р България Румен Радев за висок професионализъм, себеотрицание и изпълнен дълг при спасяването на човешки живот след опустошителното земетресение в Република Турция

Всеки от 7-те участници в екипа получи и индивидуална грамота. Седем членният екипът на РДПБЗН Монтана, взел участие в 12-дневна спасителна мисия, бе в състав – 4-ма служители от сектор „Специализирани оперативни дейности“ - Петър Тиков, Момчил Иванов, Добромир Велков, Ивалин Спасов; Михаил Михайлов от РДПБЗН Монтана и Валентин Любенов и Владислав Александров от РСПБЗН Монтана. По време на спасителните акции екипът е спасил дете и двама възрастни от руините на сгради в турските градове Бесни и Адъяман, окр. Адъяман.

Церемонията по награждаването се състоя на 23.02.2023 г. в

сградата на Военния клуб в гр. София по време на церемонията „Пожарник на годината 2022“.

145 год.
от Освобождението

Скъпи съграждани,

Приемете моите поздравии по повод Националния празник на страната ни - Трети март. На тази дата през 1878 година бе подписан мирният договор, сложил край на Руско-турската война - за нас Освободителна.

На Трети март се слага началото на един продължителен и труден дипломатически и политически процес за възраждане на държавата България и изграждане на нейната европейска управленска система.

И днес, след толкова години, знаем, че можем да бъдем свободни само чрез справедливост, равенство пред законите и отговорност за хората, за да има силна България!

Честит празник!

Златко ЖИВКОВ
кмет на Община Монтана

Уважаеми жители от община Монтана,

Трети март е една знаменателна дата в българската история. Ден, в който се сбъдват най-смелите мечти на поколения българи – революционери, патриоти и радатели на идеята за национална свобода и независимост. Трети март слага началото на ново летоброене и на възраждане на българската държавност.

Поклон пред подвига на героите, записали тази паметна дата със златни букви в родната ни летопис. Ние, наследниците им, имаме синовния дълг да съхраним и в трудни години родолюбието. Да носим винаги високо издигнат националния идеал и в името на България и на просперитета на Монтанския край да обединим своите сили и воля!

Честит празник!

инж. Иво ИВАНОВ
председател на Общински съвет – Монтана

Нашата страница за Корея

Започна строителството на важни нови обекти За нова революция в земеделието

През февруари 2023 година в КНДР беше направена първата копка на редица важни проекти за подобряване жизненото равнище на хората

Първа копка на строежа на новия комплекс оранжерии край Пхенян

Проведеха се тържествени церемонии, на които присъстваха ръководителите на партията и правителството, начело с генералния секретар на партията Ким Чен Ун. Тяхното присъствие показва значението на тези проекти.

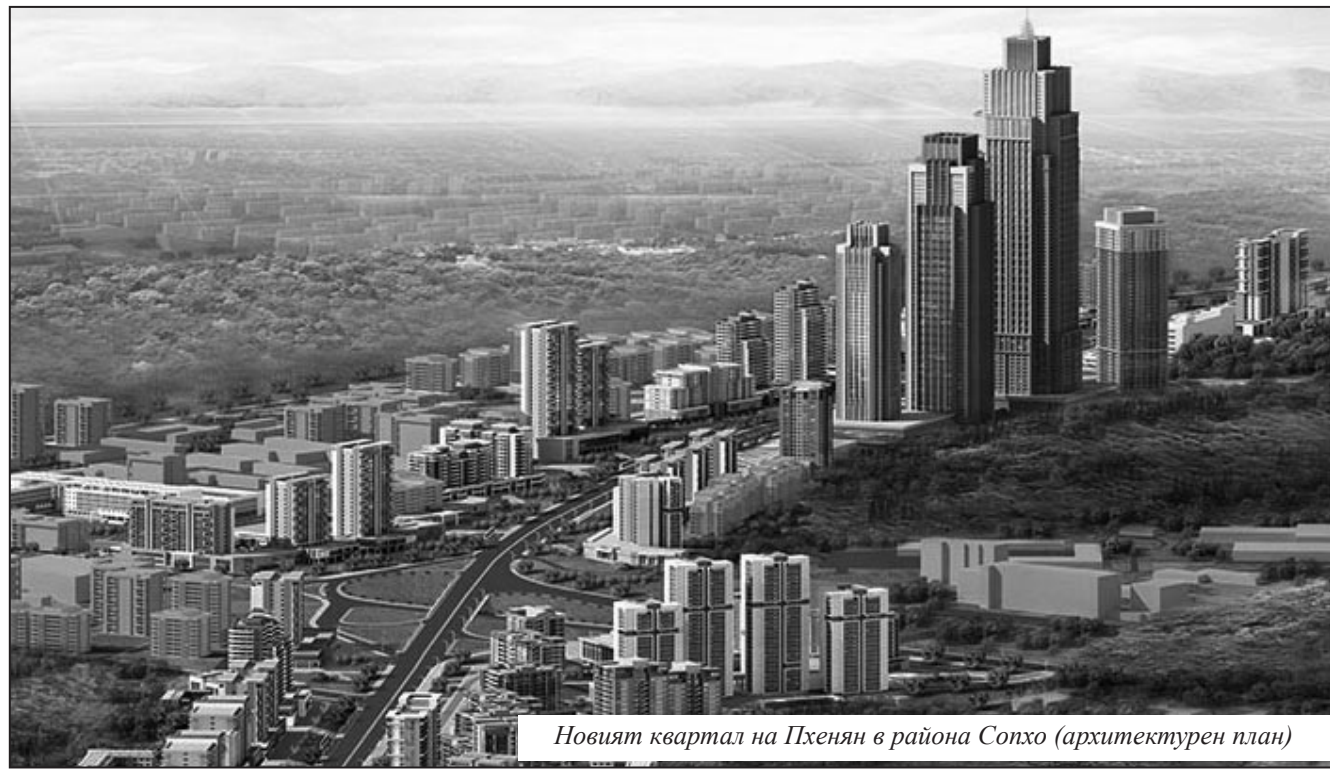
На 15 февруари 2023 започна строителството на нова голяма оранжерия в района Кангдон, която ще снабдява столицата Пхенян с плодове и зеленчуци. Изграждането на тази оранжерия е част от програмата за нова революция в земеделието, която трябва да промени облика на селата и труда в селското стопанство на КНДР през следващите години. Задачата е поверена от партията на армията, която беше призована да запише нова страница в своята история на вярна служба на народа. Целта е да се снабдяват в изобилие с пресни плодове и зеленчуци жителите на Пхенян през цялата година. Още когато разглеж-

даше току-що завършената оранжерия в Рионпо, през миналата година, Ким Чен Ун посочи, че предстои строителството на много и още по-модерни оранжерии. **Оранжерията в Кангдон ще е новият „земеделски град“, който е част от дългосрочния план на партията за революция и нова цивилизация в селата.**

На 15 февруари 2023 се състоя и тържеството по повод началото на строителството на нов квартал с 10 хиляди жилища в Пхенян. Става дума за втория етап на жилищно строителство в района Хвасон. То трябва да бъде завършено за една година и е част от плана за изграждане на 50 хиляди нови жилища в Пхенян за пет години приет на Осмия конгрес на Кореиската трудова партия.

На 26 февруари 2023 беше направена първата копка и на строителството на нов модерен квартал в района Сопхо на столицата Пхенян. Този обект е поверен на Социалистическия патриотичен съюз на младежта – главната младежка организация в КНДР, създадена от Ким Ир Сен. Строителството ще се изпълнява от прочутата „Пектусанска ударна бригада на героичната младеж“, която носи това почетно име в чест на нейните трудови подвизи при строителството на Пектусанската водноелектрическа централа. На церемонията Ким Чен Ун произнесе забележителна реч, в която подчерта силата на революционния дух на Пектусанската младежка ударна бригада, която се превърна в символ на ентузиазма и успехите на социалистическата младеж на КНДР. Той изрази абсолютната увереност на партията, че бригадата ще се справи с новата важна задача. Неговата реч беше изпълнена с доверие и любов към младежта на страната. След като завърши приветствието си Ким Чен Ун връчи знаме на бригадата и заедно с другите ръководители на партията направи първа копка на строежа. Новият квартал ще бъде изграден по продължение на нов булевард в районо Сопхо.

Тези важни обекти ще са поредната демонстрация на динамичния напредък на КНДР към социалистическото бъдеще на страната.

Новият квартал на Пхенян в района Сопхо (архитектурен план)

Традиционен национален празник в Корея

Първият ден на пълнолуние след Лунната нова година е традиционен национален празник в Корея. Този ден за корейците е свързан с редица обичаи, които отразяват стремежа на народа към щастие и богата реколта през новата година.

Празникът започва на 14-ия ден от първия месец по Лунния календар и завършва на следващия ден, когато се наблюдава пълнолуние. На този ден, в миналото, корейците се изкачвали на планини или хълмове близо до техните жилища и гледайки пълната луна се молили за богата реколта и щастие през новата година. През празничните дни народът се забавлявал с игри, сред

които най-популярни са пускането на хвърчила и теглене на въже.

Приготвяли се традиционни празнични ястия, които се споделяли със съседите. Сред тези празнични ястия са „Поксам“, варен ориз, смесен с още четири други зърнени храни и така наречените „Девет сушени билки“. Това ястие се приготвя от гъби, листа и треви, типични за корейската кухня. Корейците са вярвали, че тези храни предпазват от болести през цялата година.

Днес от празника са останали традиционните храни, които се сервират и във всички ресторанти, както и празничните забавления.

Празничен Поксам

Празнични „Девет сушени билки“

Нови жилища в селата

С високи темпове продължава строителството на нови жилища и настаняването на новодомци в селата на КНДР

През февруари новите образцови социалистически села се появяваха едно след друго в цялата страна. Новото строителство в селските райони е в изпълнение на дългосрочната програма за революция в земеделието от новата епоха. Изпълнението на тази програма започна през миналата година.

Новите жилища се изграждат едновременно за всички жители на населеното място, за сравнително кратък период и недалеч от старите жилища. Така се улеснява и ускорява, в максимална степен, преместването на цялото село в новите жилища. Едновременно се изграждат и нови училища, магазини, административни, спортни и културни обекти.

Самото преместване и настаняване на новодомците се извършва с транспорт осигурен от местните власти. Провеждат се тържествени церемонии с участието на местни ръководители и строителите, на които жителите на селото получават лицензи за ползване на новите жилища. Тези церемонии се превръщат в истински празник за населеното място. Самите жилища приличат на луксозни вили и са обзаведени с всичко необходимо за незабавно настаняване, в това число мебели и домакински уреди. За самите жилища и обзавеждането в тях не се плаща нищо нито при настаняването нито някакъв наем по-късно.

Районен съд – Монтана

Завършени са 4556 дела

и осъдени 261 лица през 2022 г.

Отчетно събрание за дейността си през 2022 г. проведе Районен съд – Монтана. На събраниято присъстваха Административният ръководител – Председател на Окръжен съд – Монтана съдия Милена Бранкова, зам.председателят на ОС съдия Аделина Троева и районният прокурор Евтим Овчаров. Председателят на РС съдия Десислава Цветкова и зам. председателят Анелия Цекова представиха основните показатели от дейността на съда и изводите от техния анализ.

В РС - Монтана през 2022г. са постъпили за разглеждане 4 582 граждански и наказателни дела. Заедно с останалите несвършени към 1 януари 2022г. 400 дела, през миналата година в съда са стояли за разглеждане общо 4 985 дела. От тях 3312 са граждански и 1 673 наказателни. Общият брой на постъпилите граждански дела през 2022 година е намалял спрямо 2021 година със 60 броя, а спрямо 2020 с 18 бр. В резултат на дейността на гражданските състави в края на отчетния период са свършени общо 3 026 броя граждански дела, като по-голямата част от тях са приключени в тримесечния срок – 2796 броя/ 92 %/. Със съдебен акт по същество са постановени 2 570; прекратените производства са 456 броя, в това число 16 поради спогодба. Обжалвани са 132 броя.

През 2022 г. се наблюдава значително увеличение на постъпилите граждански производства по Закона за защита от домашно насилие и отбелязано в доклада. От този вид през миналата година има 41 дела, докато за 2021 година те са 29, а за 2020 – 37. Случаите на домашно насилие с проява на жестокост, вербална агресия, принуда – физическа, психическа и икономическа, все повече се увеличават, алармират магистратите. Увеличено е и постъплението на споровете по Кодекса на труда спрямо предходния период. През 2022 година са постъпили 18 броя трудови дела, през 2021 г. те са били 12, а през 2020 година – 35. Има увеличение и на делата, с които се претендират обезщетения за причинени имуществени и неимуществени вреди от трудови злополуки. През 2022 г. в Районен съд - Монтана са постъпили за разглеждане 1579 броя наказателни дела. С останали несвършени дела в началото на годината 94 броя, общо наказателните дела за разглеждане през 2022 г. са били 1673. За сравнение - през 2021г. те са били 1561бр., а за 2020г. - 1 769. През отчетния период са свършени всички 1530 наказателни дела. От тях в срок до 3 месеца - 1 370 дела /90%/. От постъпилите общо за разглеждане наказателни дела за отчетния период 283 са от общ характер. Характерно за постъпленията на дела от общ характер и през 2022г. е това, че в общия им брой преобладават дела, свързани с общоопасни престъпления и дела за престъпления против собствеността. Както и в предишните години делата за общоопасни престъпления се характеризират с това, че в тях преобладават делата за престъпления по транспорта – 115 броя, /за управление на МПС с алкохол над 1,2 промила са 92бр., 10бр. за управление на МПС в срока на изтърпяване на наказанието лишаване от право за управление на МПС след като деецът вече е бил наказван за същото по административен ред, 13бр. за използване на табели на друго МПС или табели неиздадени от съответните органи/; 28бр. дела са за незаконно производство, придобиване или държане на наркотични вещества с цел разпространение, 3бр. за противозаконно отнемане на МПС. Делата за престъпления против собствеността заемат втория по големина дял от постъпващите дела от общ характер – 47 бр. от новообразуваните и 55 бр. от разгледаните. Делата за престъпления против собствеността отново се характеризират с това, че преобладават делата за престъпленията „Кражби“ – 27 броя, 1 бр. за изнудване, 1бр. за компютърна измама, 1бр. за измама в особено големи размери, 1бр. за измама, в която деецът се е представил за длъжностно лице, 7бр. за измами, 2 бр. за длъжностно присвояване. И при общественноопасните престъпни състави, и при престъпленията против собствеността /най-многобройните дела/ има значително увеличение спрямо 2021г. и запазване на броя дела спрямо 2020г, установява докладът. През отчетния период в РС са постъпили за разглеждане и 21 наказателни дела за документни престъпления. За съпоставка - през 2021г. те са били 10 бр, а през 2020г. са били 9 бр. Постъпилите през годината за разглеждане дела, касаещи престъпления против брака, семейството и младежта са 14 и с останали несвършени от този вид - 3 броя, общо делата за разглеждане са 17 бр. За съпоставка през 2021г. те са били 7 броя, а през 2020г. 6 бр. Или налице е значително увеличение /два пъти/ на този вид дела спрямо предходните две години. Делата за пре-

стъпления против стопанството са 17, за престъпления против личността /телесни повреди/ - 15 броя. В РС през отчетната година е образувано и 1 бр. дело за блудство с лице не навършило 14 години и 1бр. дело за разпространяване на порнографски материали. В съда през 2022 г. не са постъпвали дела за изнасилване, склоняване към проституция, трафик на хора, дела за отвличане с цел предоставяне за развратни действия. В РС е имало за разглеждане 6 дела за престъпления против дейността на държавните органи и обществените организации, 8 дела за престъпления против реда и общественото спокойствие и 2 дела за престъпления против правата на гражданите. През миналата година по Наказателни общ характер дела /НОХД/ на съд са предадени 297 лица, 259 от тях са получили осъдителни присъди, на 3 лица има оправдателни присъди, а 18 са освободени от наказателна отговорност и им е наложено административно наказание. По Наказателни от частен характер дела /НЧХД/ са съдени 11 лица. 2 лица са осъдени, 2 лица са оправдани, 2 лица са освободени от наказателна отговорност и им е наложено

административно наказание и по отношение на 5 лица производството е прекратено. По Административно-наказателни дела са съдени 45 лица, като 43 лица са освободени от наказателна отговорност с налагане на административно наказание, а по отношение на 2 лица производството е прекратено. Осъдителните актове за престъпления от общ характер, извършени от непълнолетни към момента на извършване на деянието са 2 лица и 18 лица са освободени от наказателна отговорност като им е наложено административно наказание. Наложени наказания на осъдените непълнолетни през 2022г са обществено порицание и пробация. На осъдените през миналата година са наложени следните видове наказания: общо осъдени на „Лишаване от свобода“ са 200 лица, от които до 3 години „Лишаване от свобода“ 151 лица и над 3 г. до 15г. „Лишаване от свобода“ – 2 лица. Условните присъди „Лишаване от свобода“ са 151 бр., общия брой на лицата с наложени пробационни мерки възлиза на 40. Осъдени на наказание глоба са 13 лица. По споразумения са наказани 218 лица. Други наказания - 4бр. В Бюрото за съдимост на РС – Монтана през 2022 г. са издадени 4 719 свидетелства за съдимост и 4 946 справки за съдимост. В Съдебно-изпълнителната служба на РС през 2022 г са новопостъпили 835 изпълнителни дела за сумата 1 385 942 лева, Прекратените /свършените/ - /изплатени по давност, изпратени по подсъдност в друг съдебен район, както и изпратени на ЧСИ/ през 2022 г. дела са общо 606 за 2 271 055 лева, като събраната сума /реално изплатена от длъжниците/ е в размер на 617 383 лева. В Службата по вписвания на РС през 2022 г. са извършени общо 7038 вписвания, отбелязвания и заличавания, издадени са 1085 удостоверения, направени са 2499 преписи, 41 справки по молба на държавен орган и 859 устни справки.

Отчетният доклад на РС – Монтана дава висока оценка на работата на съдиите и служителите през 2022г. За поредна година съдиите са работили в намален състав - прищат от 9 магистрати в началото на 2022 са правораздавали 8, а от началото на м. декември - 7 съдии. Независимо от натоварването обаче не се допуснати понижаване на показателите за срочност и качество на делата. Екипът на съда е работил в условията на пълна откритост, прозрачност и отчетност и са постигнали много добри резултати. Запълването на магистратските длъжности, което се очаква след обявени конкурси, ще доведе до една по-нормална натовареност и ще гарантира ефективно, качествено и в разумни срокове правораздаване, върховенство на закона и повишаване на доверието в съдебната система, заключава докладът. Ръководството на ОС – Монтана съдия Милена Бранкова, съдия Аделина Троева и районният прокурор Евтим Овчаров обсъдиха с магистратите възникналите организационни и професионални проблеми и пътищата за тяхното решаване и им пожелаха здраве, упоритост и нови успехи през 2023 г.

Уважаеми жители и гости на Община Вършец,

На Трети март България празнува своята дълго жадувана свобода. Тази дата е свещена, защото тя обединява всички българи под едно знаме. Днес признателните потомци свеждаме с дълбоко преклонение глави пред саможертвата на хиляди български опълченци, руски, румънски и финландски воители, загинали за Освобождението на страната ни от турско робство.

В Деня на Националния празник ви пожелавам да бъдете здрави, да живеете с надежда и не забравяйте уроците по родолюбие, завещаени от славните ни прадеди!

Честит празник!

инж. Иван ЛАЗАРОВ
кмет на Община Вършец

Уважаеми жители на Община Мездра,

Поздравявам ви с Националния празник на Република България

3 март!

Празник – символ на вяроност към българските корени, на национално самочувствие, заслужена гордост, достойнство и чест!

Нека на този ден преклоним глави и отдадем почит пред подвига на героите, които поднесоха себе си в жертва пред олтара на Свободата!

Честит празник!

Иван АСПАРУХОВ
кмет на Община Мездра

Честит национален празник и Ден на Освобождението 3 март!

Да се поздравим с тази свобода, за която предците ни са дали живота си. Тя е и гордост, и отговорност! Гордост, защото живеем там, където вече 145 години се пази споменът за освободителите. Отговорност, защото сме длъжни пред пролятата им кръв да бъдем почтени родолюбци!

инж. Венцислав ЕВГЕНИЕВ
кмет на Община Медковец

Честит 3 март, жители и гости на Община Георги Дамяново!

Нека на този паметен ден да сведем глави в знак на признателност към всички онези, избрали саможертвата в името на Майка България.

Този ден е символ на общата ни воля за свобода и обединение пред предизвикателствата на времето и трудностите, пред които всеки народ неизбежно се изправя.

По повод светлата дата, приемерте моите искрени поздравления и пожелания за здраве, успех, благополучие и просперитет!

Честит национален празник!

Нина ПЕТКОВА
кмет на Община Георги Дамяново

Уважаеми съграждани,

На трети март се навършват 145 години от Освобождението на България.

3 март 1878 година е най-дългоочакваната и най-жадуваната дата в българския исторически календар. Договорът от Сан Стефано ознаменува края на Руско-турската война и раждането на българската свобода.

Нека се преклоним пред всички загинали за нашата свобода и да посрещнем националния празник на Република България с вяра в силата на нашия дух и в модерното ни европейско бъдеще.

Честит празник!

Георги ГАВРИЛОВ
кмет на Община Лом

ХОТЕЛ „ОГОСТА“ – МОНТАНА

честити 3 март на своите клиенти, служители и приятели!

Този ден запечатва гордостта и славата на българския народ и съхранява историята и традициите. Той е символ на свободата, на стремежа ни да вървим напред, обогатени от празника!

Честит празник!

ОБЩИНА ХАЙРЕДИН

честити светлия празник 3 март – Деня на Освобождението на България, на своите служители, жителите и гостите на общината!

Пътят на нашата свобода преминава през окървавените въстания и завери, през словото на Апостола, през Батак и Вола, Плевен и Шипка, през много рани и сълзите на хиляди майки.

Да пазим свята любовта към скъпото ни Отечество и да работим неуморно за възхода му!

Честит празник!

Тодор ТОДОРОВ
кмет на Община Хайредин

Скъпи жители и гости на община Берковица,

Трети март е празникът, който ни зарежда с порива за дълг и патриотизъм, водили смело нашите предци в борбите за национално освобождение и обединение. На този ден прекланяме глави и отдаваме почит пред паметта на хилядите знайни и незнайни герои, които се жертваха за свободата на България.

Славното минало на нашия народ ни задължава да бъдем упорити в отстояване на националния идеал днес и в бъдеще, както и в общата ни воля за свобода и единение, въпреки предизвикателствата на съвремието.

Нека посрещнем достойно националния празник на Република България и да предадем на потомците си свещения завет да пазят Свободата като най-висша ценност!

Честит национален празник!

Димитранка КАМЕНОВА
кмет на община Берковица

Честит 3 март, скъпи съграждани и гости на община Оряхово!

Нека на този паметен ден да сведем глави в знак на признателност към всички онези, избрали саможертвата в името на Майка България! Да отдадем почит на онези наши прадеди, които се превърнаха от покорна рая в неударима сила, помела поробителя. Нека никога не забравяме, че винаги, когато сме били задржани и единни, сме печелили предизвикателствата на времето и историята. Нека с мислите и действията си бъдем достойни чедата на нашата Родина!

Честит празник!

Росен ДОБРЕВ
кмет Община Оряхово

ОБЩНСКИ ПАЗАР - МОНТАНА

Скъпи съграждани, уважаеми клиенти!

Нека за пореден път изпълним сърцето си с благодарност към героите, които с подвига си предначертаха бъдещето на България. За да имаме национално самочувствие, за да се гордеем със своята история и идентичност, за да градим настоящето си като част от голямото европейско семейство и живеем в мирен и хармоничен свят! Нека съхраним своята признателност и предадем паметта за легендарните събития от 1878 година на своите деца, за да останат запечатани завинаги в летописа на Отееството ни!

Честит 3 март!

инж. Стилиян КАМЕНОВ
управител на „Общински пазар“ – Монтана

Нека на този ден, когато изразяваме своята почит към хилядите герои, отдала живота си за свободата на България, отново преоткрием и пресмислим свободата като ценност! Нека отстояваме националния идеал и днес, и в бъдеще, и да предаваме на идните поколения любовта към род и Родина!

Честит 3 март – Национален празник на Република България!

Венета ИВАНОВА
председател на сдружение „Будители народни“ – Монтана

„Руският свят“ и Европа – геополитически и цивилизационни траектории – исторически и съвременни измерения

> от стр. 1

Проф. дфн, д-р ист. Нако СТЕФАНОВ

Още в Античната епоха, във времената на Римската империя Европа е разделена на Западна и Източна, което разделение съществува до днес. И то не е случайно, тъй като то не е географско, а цивилизационно. Западна Европа основно е землище на две така наречени Западни цивилизации – Германската и Латинската. Докато Източна Европа е земята на Славянската цивилизация, в частност на това нейно ядро, което днес наричаме Славяно-православна Кирилска цивилизация. Цивилизационните различия в течение на историята се задълбочават, като, например, важна точка на раздалчаване на Западните цивилизации от Източната става схизмата през 1054 г., разделила Християнския свят на Православие и Католицизъм.

Във времето настъпващи вълни от неевропейски цивилизации – Монголско-тюркска, Арабско-ислямска, Османско-ислямска нахлуват на територията на Европа и за определени периоди формират друго траектория на историческото битие на народите станали обект на тези вълни.

Но дистанцирането на Западна от Източна Европа настъпва в период, започнал след Великите географски открития, с началото на т.нар. Западен колониализъм. Под „колониализъм“ се разбира действия, т.е. определена политика на дадена страна, т.нар. „метрополия“ по завладяване на друга страна и територия, наричана колония, с главна цел експлоатация, т.е. владение, използване и разпореждане с нейните природни, човешки и прочее ресурси, които да служат за развитието на метрополията.

Историята на Западния колониализъм е една от най-трагичните страници в човешката история. Тази история се характеризира с целенасочено подчинение, съпроводени с най-жестоки репресии и системен, съзнателен грабеж на народите и страните станали обект на колониална експанзия. „Между 1492 и 1914 г. европейците завладяват 84% от света.“/1/ Philip T. Hoffman. How Europe Conquered the World.The Spoils of a Single-Minded Focus on War, Foreign Affairs, October 7, 2015 в <https://www.foreignaffairs.com/articles/europe/2015-10-07/how-europe-conquered-world/> Последно влизане, 20.08.2022/

Колониалната експлоатация на народите по целия свят от една страна съдейства да се изградят условия за акумулиране на значими богатства сред имотните социални групи и класи в Англия, Холандия и Франция. Това дава възможност тези средства да бъдат влагани в големи стопански проекти, каквито стават тези свързани с индустриализацията.

От друга страна сред редовите представители на населението на Англия, но също и на други западни колониални сили, започва да се формира широк социален слой, свързан с колониалната експлоатация. Този слой от съвременна гледна точка, може да се нарече „средна класа“, т.е. хора имащи повишени покупателни възможности. Това става друго важно условие за развитие на индустриализма, тъй като именно представителите на горния социален слой стават потребителите на продуктите, създавани от първите текстилни индустриални предприятия. Тяхното потребление „дърпа“ Промисления преврат, осъществяван на Запад. Така започва явление, което на Запад наричат „The Great Divergence“. Това понятие може да преведем като «Великото разминаване» или «Великото раздалчаване», което е наричано още «Европейското чудо»/Вж. Kenneth Pomeranz. The Great Divergence: China, Europe, and the Making of the Modern World Economy. Princeton University Press, 2001, ISBN: 9780691090108). Под него се разбира социално-икономическата промяна, при която Западният свят (т.е. Западна Европа и частите от Новия свят, където западноевропейците стават доминиращите популации) преодолява предмодерните ограничения на растежа. Съответно Западноевропейските цивилизации се появяват през XIX век като най-мощната и богатата световна цивилизация, засенчваща Османската империя, Моголска Индия, Цински Китай и Токугава Япония.

Западът, пълен с ново самочувствие, демонстрирано най-вече от Великобритания, Холандия и Франция, и родено от създадения от Индустриалната революция нов тип социално-технологическо развитие, опирайки се на формираната от този нов тип динамика военно-политическа и военно-техническа мощ, тръгва да търси суровини и пазари, като източници за по-нататъшния си социален, икономически, технологически, културен и прочее прогрес.

Новото самочувствие поражда съответната идеология, обхващала даже широки маси от населението на Западните страни. Същата е насаждана и сред подчинените колониални страни. При което значителна част от елитите на подчинените страни възприема тази идеология. Като тази продажна, компрадорска част на елитите на западните страни съдейства за налагането на същата сред собствените им народи.

Тази идеология може да наречем образно идеология на „Бремето на Белия човек“ по едноименното стихотворение на известния английски писател и поет, автор на „Книга за джунглата“ Ръдиард Киплинг. Където под „Бял човек“ се разбира именно представителят на западноевропейските цивилизации. Основният момент в западноцентричната идеология е този за превъзходството на Западната цивилизация във всичко над другите цивилизации. Последните са разглеждани като изостанали. Те за да могат да се развият трябва да следват пътя на Запада, да се учат от него. Това дава правото на Западната част от човечеството да бъде ментор, да наставлява, да указва и да командва другите страни и народи.

В крайна сметка Западът е съумял да завоюва това свое право със силата на оръжието. Пред него са се покорили всичко други – Индия и Китай, автохтонните цивилизации на Америка, Африка, Ислямския свят и т.н., и т.н. Като се пее в една стара колониална песничка – „На всички ваши претенции, съществува верен отговор, ние имаме картеница, а вие нямате“.

И всичко би било прекрасно в тази картина на западноцентричната идеология, ако нямаше едно голямо „НО“, което ама никак не се вписва в идеята за абсолютното превъзходство на Запада. Това „НО“ се нарича Руски свят.

За „Руския свят“ като специфично цивилизационно явление

Под „Руския свят“ се разбира специфично цивилизационно явление, създадено на територията на Североизточна Евразия. Руският свят във времето е една от най-обширните територии в света. Той притежава огромни природни богатства, в частност едни от най-значимите запаси на газ и нефт в света. Следва да се отбележи, че той е разположен много на Север, като в този смисъл е уникален, тъй като при такива студени природни условия, нито едно друго цивилизационно ядро не е осъществило цивилизационно развитие.

Своего начало Руският мир води още от цивилизационните огнища на Древна Русия, минава през форматите на Руската империя, СССР и днешната Руска федерация, като цивилизационно ядро на Руския свят. В своята историческа траектория той става не просто част от Славяно-православната Кирилска цивилизация, но нейна ключова опора. Интересен е и друг момент. Срещната на Руския свят с неевропейски цивилизационни вълни създава своеобразна амалгама. Той интегрира тези цивилизационни вълни и те стават част от него. В този смисъл Руският свят придобива два вътрешни формата – Славяно-православен формат и Евразийски формат, които не само не си противоречат, но формират значителното силовое единство на Руския свят.

И ето тук стигаме до взаимоотношенията със Западната цивилизация. След „делата“ на Петър I по модернизация на голямата сла-

вянска страна, тя придобива също „картеница“, т.е. възможността да произвежда и притежава модерни оръжия, което умение се старее да запази и запазва до ден днешен.

Оттогава насам всички усилия на Запада да бъде абсолютната сила в света – „Potentia absoluta“, се срещат с усилията на Руския свят да бъде независим. Т.е. „Руската мечта“ сама да решава какво да прави в нейната гора“. Колкото пъти сили от Запада - шведи, Наполеон, Хитлер тръгват на война срещу Руския свят, толкова пъти най-често се връщат с разбити носове и войната свършва в техните столици. Или както се казва Руският свят не започва войните, той ги завършва.

Подобна ситуация ражда специфичен вид етнофобия, т.нар. „Русофобия“ – „рус“ - от руски ез. и елински ез. – „фобос“/страх/. Казваме специфичен вид етнофобия, тъй като за разлика от другите широко разпространени етнофобии „русофобията, подобно на антисемитизма, действа като интегрална идеология, тоест като специален набор от идеи и концепции, който има своя собствена структура, системата от понятия, история на генезиса и развитие, както и типичните си прояви“/Вж. Олег Неменский. Русофобия как идеология // Вопросы национализма № 13, 2013./

Необходимо е да се подчертае, че самата русофобия може да се диференцира в няколко етапа в зависимост от развитието на самия „Руски свят“ – Царска или Имперска Русия, СССР и Руска федерация. Всеки от тези етапи има съответните митове, клишета и лозунги. Така, например, на първия от тези етапи ключова фигура е известният маркиз Астолф дьо Кюстин. Същият въпреки изразените надежди, че с помощта на Русия ще бъдат спрени буржоазните революции в Европа, описва страната в най-черни тонове като земя на варвари и роби, на бюрократична тирания и всеобщ страх.

В периода на СССР най-ярък израз на русофобията демонстрират хитлеристите. Целта на Третия райх не е просто завладяването на страната и унищожаването на нейната социално-икономическа и политическа система. Според разработения Генерален план „Ост“ (нем. ез. Generalplan Ost) целта е физическото унищожаване на 70% от руския и другите народи, живеещи в СССР, а останалите 30% трябва да бъдат доведени до нивото на "говорещ скот" без историческа памет и съзнание. Тоест, нацистка Германия си поставя като крайна цел „окончателното решение“ на „Руския въпрос“.

Вече след разпада на СССР известният русофоб Збигнев Бжежински на среща в Ярославл заявява, че „Новият световен ред под хегемонията на САЩ се създава срещу Русия, за сметка на Русия и върху руините на Русия“./<https://lina-001.livejournal.com/57671.html/>.

В известен смисъл трябва да се каже без това да бъде хиперболизация, т.е. преувеличение, че „русофобията“, се явява интегрална част на западноцентричната идеология. На тази западноцентрична експанзивна идеология се противопоставя системата от ценности, които трудно могат да бъдат наречени „Руска идеология“.

Но те определено са противопоставени на ключовите ценности на западноцентричната идеология. Те трудно биха могли да бъдат разбрани от хората, придържащи се към ценностите и постулатите на западноцентричната идеология. Не случайно на Запада говорят за неразбираемия руски ум и други подобни. Тъй като ценностното ядро на западноцентричната идеология е изгодата, ползата за себе си като крайъгълен камък на поведението и действието.

Докато за Руския свят в неговата борба за независимост от наместата на чужди сили по един естествен начин възниква солидарност с всички онези, които също се стремят да бъдат независими. Това може да кажат особено балканските славянски и православни народи, които дължат своето днешно съществуване като държави именно на Руската мощ. И тъй като Руският свят е могъща сила неговата роля в световната история и в миналото, и днес може да бъде най-добре изразена чрез понятие дошло от православие – „Катехон“.

„Катехон“ идва от гръцки език /ὁ κατήχων - „Придържач“, „Удържач“/. Това е теологична и политическа концепция, която има корени в християнската есхатология. „Катехон“ е исторически субект, който има мисия да предотврати окончателния триумф на злото в историята и идването на Антихриста. В смисъла на тази безкористност в действията на Руския свят Райнер Мария Рилке/пълно име на немски език - René Karl Wilhelm Johann Josef Maria Rilke – поет-модернист, 1875-1926 г./ изразява с думите, че всички страни на света граничат една с друга, само Русия граничи с Бога.

И накрая може да се каже, че Руският свят побеждава няколко пъти агресията на Западната цивилизация. Но никога в историята ръководителите на Руския свят не са си поставяли задачата за „окончателното решаване на Западния въпрос“, т.е. за унищожаването на Западната цивилизация. И това е важно да се знае и да се помни!!!

Трябва да си спомним, например, изказване на Ф.Д. Рузвелт: „Трябва да бъдем твърди по отношение на Германия, имам предвид германския народ, а не само нацистите. Трябва или да кастрираме германците, или да ги третираме по такъв начин, че да не могат да възпроизведат население, което би искало да продължи по предишния си път“/Вж. <https://dzen.ru/media/id/5b3ce83974a36700a9e7804d/pochemu-amerikancy-hoteli-kastrirovat-vsiu-germaniю-5dc2e8431e8e3f6f17212dc1/>.

Това изказване следва да се сравни със „Заповед № 55 от 23 февруари 1942 г.“ по случай 24-тата годишнина от създаването на Червената армия, издадена в самия разгар на Отечествената война на СССР, в която Й.В. Сталин заявява:“В чуждестранната преса понякога се казва, че Червената армия има за цел да унищожи германския народ и да унищожи германската държава. Това, разбира се, е тъпа глупост и тъпа клевета срещу Червената армия. Червената армия няма и не може да има такива идиотски цели. Целта на Червената армия е да прогони германските окупатори от нашата страна и да освободи съветската земя от германските фашистки нашественици. Много е вероятно войната за освобождение на съветската земя да доведе до изгонването или унищожаването на хитлеристката клика. Бихме приветствали такъв резултат. Но би било нелепо да идентифицираме хитлеристката клика с германския народ, с германската държава. Опитът от историята ни казва, че Хитлеровците идват и си отиват, но германският народ, но германската държава остава“/Вж. https://dslov.ru/pos/1/p1_1016.html/.

Вместо заключение

Вместо заключение следва да кажем, че за нас ключов въпрос е този за отношенията България и Русия. И тук виждаме негативизъм, натрупан през последните десетилетия. За България може определено да кажем, че този негативизъм не е споделян от масата българци. Но определено е доминиращ сред т.нар. „български политически елит“. Това предизвиква въпроса доколко този „елит“ в каквици представя българския народ? И защо се получава така, че мнозинството е за дружба с Русия, а на официално равнище България се превърна във вражеска на Русия страна. Но това е дълъг разговор, който тук няма да водим.

Главна задача на всички българци патриоти, които искрено обичат Майка-България, е да може стъпка след стъпка да действат в посока да се преодолее негативизма в нашите взаимоотношения и да се върне действително братската дружба между нашите два народа – българския и руския.

Монтана прие стартова рамка на временния бюджет от 69,7 млн. лв.

Монтана е сред първите общини в страната, приела ограничителните параметри на бюджета

Златко Живков

Въпреки това стартовата рамка от 69,7 милиона лева е най-високата за местната управа от началото на демократичните промени. Тя бе одобрена от съветниците и съответства на отчетените в края на декември близо 70 милиона лева.

“Общините не могат да зачеркнат първата половина на годината, заради липса на редовно правителство, което да внесе проектозакон за държавния бюджет”, заяви кметът Златко Живков и допълни, че вероятно в края на годината рамката ще достигне 75 милиона лева, но това много ще зависи от финансовата политика на следващото редовно правителство. Приходите и разходите в бюджета са обвързани с направените през същия период на миналата година. Допълнително по европейски програми общината ще работи по проекти на стойност 19 106 000 лева, което е с близо 6 милиона повече от миналата година. Продължава изграждането на младежкия център по финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство Най-много средства се очаква да бъдат усвоени в изпълнението на мерките за подобряване качеството на атмосферния въздух по програмите “Околна среда” и ЛАЙФ.

Общината ще работи и по проекти на програмите “Развитие на човешките ресурси”, “Добро управление”, “Наука и образование за интелигентен растеж”, “Трансгранично сътрудничество”, и Националния план за възстановяване и устойчивост.

Приоритет остава възстановяването и развитието на инфраструктурата в града и селата основни ремонти на улици, междублокови пространства, синя зона, читалища, църкви, сгради за социални услуги и спортна база. Предвижда се рехабилитацията на отсечката от Белотинци до Одоровци, вертикална планировка на черквата във Войници, обновяване на оградата на гробищния парк във Винощице. Най-големият инфраструктурен обект остава реконструкцията на площад “Жеравица”, която трябва да приключи в края на тази година.

С до 10 хиляди лева ще бъдат подкрепени пенсионерският клуб, храмовете “Свети свети Кирил и Методий” и “Свети Дух”. Планирани са 300 хиляди лева за културния календар и 670 хиляди лв. за детско-юношеските спортове. За поредна година са заложили средства за областната болница. 30 хиляди лв. са отделени за централна станция за медицински вакуум и система за въздух, необходими на неонатологичното отделение. Толкова са и парите за основен ремонт на подстъпите и паркинга до инфекциозното отделение.

Общината възнамерява да закупи с 80 хиляди лв. комбинирана машина за снеготопичване и метене.

Заложени са 50 хиляди лв. за специализиран автомобил, нужен на Центъра за настаняване от семеен тип на ул. “Ал. Батенберг”. 8400 лв. са планирани за бизнес инкубатора.

В бюджета отново са планирани средства за стипендии на талантлив деца, студенти по медицина и педагогика, за местни инициативи, за безплатни транспортни карти на пенсионерите над 70 години, за подпомагане на млади семейства и за стартиращ бизнес.

Планираният приход от такса смет възлиза на 6 039 459 лв., 1,39 млн. лв. се очакват от данъка върху недвижимите имоти, а от този върху моторните превозни средства - 2,5 млн. лв. За ползване на Домашния патронаж трябва да бъдат платени 408 хиляди лв. Предвидените постъпления от собственост са в размер на 874 694 лв. Над три пъти нарастват очакваните приходи за ползване на пазари, тържища, панаири - 586 190 лв. 153 250 лв. са заложили от глоби и санкции, 74 700 лв. от концесии, а 170 хиляди лв. от дивиденди.

Международно туристическо изложение „Ваканция & СПА“

Международно туристическо изложение Ваканция & СПА 2023 вече 39 години е в календара на най-значимите събития в туристическия бизнес. Тя е най-представителното и посещавано от бранша изложение в България под патронажа на Министерството на туризма на Република България.

Под мотото „Динамика и доверие – най-доброто от туристическата индустрия!“ си дават среща туристически компании, хотели и курортни комплекси, организации за управление на дестинациите, местни власти от туристически региони, дипломатически мисии от Алжир, България, Гърция, Дубай (ОАЕ), Индия, Италия, Испания, Литва, Мавриций, Малдиви, Перу, Румъния, Сърбия, Тунис, Турция. Броят на участниците е два пъти по-голям от този през 2022 г., което е сигурен индикатор, че туристическият бизнес успешно преодолява пандемичната криза и все по-уверено се справя с поредицата кризи, засегнали сектора в глобален план.

За 15-а поредна година Община Вършец представи качествата си на туристическа дестинация на най-голямото туристическо изложение в България от 15 до 17 февруари 2023 г. в Интер Експо Център – София.

Общината се презентира наравно с 250 изложители от 15 страни, като в трите дни през изложението са преминали над 15 000 потенциални туристи. Показахме предимствата си на самостоятелен щанд както всяка година с нова визия, където посетителите се запознаха с обновените рекламни материали, показващи живописната природа, екопътеките, местата за настаняване, атракционите и културните събития на Община Вършец. Посетителите имаха възможността да дегустират и се насладят на вкусно приготвени меденки с логото на Община Вършец предоставени от „Пекарна Вършец“, млечните продукти на „Мандра Вършец“ и бяло и червено вино.

Установихме контакти със списания и рекламни сайтове за ползотворно бъдещо сътрудничество в сферата на туризма и културата. Обменихме опит и добри практики с общини от изложението във връзка с културните събития и промотирането на забележителностите. Щанда на Община Вършец бе посетен от министъра на туризма Д-р Илин Димитров заедно с предшествениците си Николина Ангелкова и Мариана Георгиева, кметове и гости на събитието.

Приятелите, партньорите, срещи, работа, удовлетвореност, туризъм, идеи и много усмихнати хора!

ТЦ - Вършец

Резултати от специализирана полицейска операция по линия на пътната безопасност, проведена в дните 07-20 февруари 2023 г.

1 398 моторни превозни средства и 1 750 пътници и водачи са проверени на територията на област Монтана при специализирана полицейска операция за контрол на пътното движение в дните 7-20 февруари т.г. В хода на акцията са съставени 123 акта и са наложени 451 глоби с фиш по ЗДвП. Заловени са 7 неспособни водачи, 4-ма водачи, шофирали под въздействието на алкохол, 3-ма – под въздействието на наркотици. Трима водачи са глобени за неправилно изпреварване. При контрола на пътя са връчени 154 електронни фиша за превишена скорост и са издадени 9 заповеди за налагане на принудителни административни мерки.

Установени са още 152 други нарушения на ЗДвП.

В Лом се поклониха пред делото на Екзарх Антим Първи

Лилия ХРИСТОЗОВА

Сто петдесет и първата годишнина от избора на Антим Първи за български екзарх беше тържествено чествана в Лом по инициатива на Дружество „Будители“ в област Монтана със съдействието на Военния клуб в града.

- Денят година е паметна дата в българската история – каза в словото си председателят на Дружество „Будители“ в област Монтана Юлий Йорданов. - Точно в него преди 151 години българите, населяващи Османската империя, за първи път избират свой екзарх. От този ден нататък Българската екзархия развива активна дейност срещу униатската пропаганда. Екзарх Антим Първи изиграва съществена роля за изграждане на Екзархията и за културно-просветното издигане на българския народ. Под негово ръководство са конструирани епархиите на новата църковна област и са определени техните църковни ръководители. Екзархията полага грижи за учебното дело и за организацията на църковния живот. След прави всичко възможно, за да бъдат запознати международната общественост и чуждите дипломати в Цариград за извършените от османските произволи и жестокости при потушаването на въстанието, а след освобождението е сред основоположниците на българския парламентаризъм и строителите на Нова България.

За увековечаването на това велико дело с благословението на Видинския митрополит Даниил Видинската света митрополия, Съюзът на българските писатели, Фондация „Читалище“, списание „Читалище“ и дружество „Будители“ в област Монтана обявиха конкурс на тема „Ще бъде блажен, ако възкръсне България за нов свободен живот!“, посветен на живота и делото на Екзарх Антим I. По покана на Дружество „Будители“ в област Монтана в Лом в честването на годишнината взеха лауреатите на конкурса от област Монтана.

Негово Високопреосвещенство Видинският митрополит Даниил благослови проявата и даде висока оценка на стореното от Екзарх Антим Първи. Той изрази своето възхищение от организацията и резултатите от конкурса. Митрополитът обяви, че на януарското заседание на Светия синод на Българската правос-

сунка, песен и кинофилм.

Творбите следва да бъдат тематично свързани с личността, живота и делото на Екзарх Антим I. Поощряват се автори търсения в проблематиката, зададена от темата на конкурса – духовната извисеност на саможертвата по подражание на Христовата саможертва, връзката ни с Екзарх Антим днес, жертвата на личния интерес в полза на общото благо. Всеки участник може да участва с по едно авторско произведение.

От името на областния управител на област Монтана Валери Димитров бяха връчени грамоти за отлично представяне в конкурса на ломските участници: Илиан Николов от литературния клуб „Кръстьо Пишурка“ при народното читалище „Постоянство 1856“, Георги П. Георгиев, Никола Михайлов, Веселина Кирилова и на екипа от ученици от VI а клас при Иновативно средно училище “Димитър Маринов” с ръководител Аделина Димитрова.

Сърдечно, с топли думи към лауреатите от конкурса се обърна началникът на Регионалното управление на образованието в област Монтана Трайка Трайкова.

По решение на Управителния съвет Дружество „Будители“ в област Монтана награди Негово Високопреосвещенство Видинския митрополит Даниил с най-високото си отличие – почетната грамота. Наградата му се присъжда за неговия изключителен личен принос за развитието на духовния живот на дружеството, за грижите за пресиянието на религиозността, по повод 50+1-я му рожден ден и петата година митрополитско служение на Видинската епархийска катедра.

На тържеството бяха прожектирани филмите, завоювали втора и трета награда.

Сюрприз на вечерта бе импровизиранят миниконцерт, изнесен от гостуващите по покана на Негово Високопреосвещенство Видинския митрополит Даниил, американски йеромонаси от българския Православен манастир „Св. Йоан Кръстител“ в Уоруик, Масачузетс отец Йосиф и отец Натанаил. С необикновена виртуозност те изпълниха църковно-славянски песнопения.

Възстановиха кръста на Паметника на въстаниците от лето 1850 г. в Белоградчик

Повече от десет години, след като кръстът върху „Паметника на погубените ръководители на Въстанието от 1850 г.“ беше разбит и откраднат, от днес на негово място има нов железен кръст - символ на вярата и признателността на гражданите на Белоградчик. Инициативата е на председателя на Общинския съвет в града край скалите, Боян Минков и на краеведа Иван Трифонов.

Паметникът е в непосредствена близост до Белоградчишката крепост и е издигнат през 1907 г. на лобното място на посечените седем ръководители на най-значимото въстание в северозападна България - Цоло Тодоров, Вълчо Бочов, Лило Панов, Дедо Божин, Влах Неделко Първанов, Костадин Янев и Петко Казанджи.

В навечерието на 145-ата годишнина от освобождаването на Белоградчик, което се отбелязва на 25 февруари, пред монумента се събраха местни жители, които заедно с клуб „Млади възрожденци“ от СУ „Христо Ботев“, откриха възста-

новения железен кръст. Панихида на мястото беше отслужена от архийерейския наместник на Белоградчишката духовна епархия, свещеноиконом Рафаил. Акцент в патриотичното събитие беше рецитирането от ученик на първото стихотворение, посветено на геройски загиналите ръководители на Белоградчишкото въстание от 1850 г., написано през 1910 г. от учителя Тодор Виденов. По време на церемонията по откриването на кръста, Боян Минков посочи и дървото до паметника, като напомни, че неговите клони са точно седем, колкото е броят на загиналите въстаници, те тръгват от общ корен и до днес растат здраво сплетени.

„Желанието ни е да покажем на младите хора, че живеем на място с невероятно богата история, за която трябва да се гордеем. По повод 145 години от освобождаването на града, решихме да почистим и освежим този важен паметник и да поръчаме на стакевски майстор по архивни фотоси да изработи пълно копие от желязо на първоначалния кръст, който вече толкова години липсва. Считам, че не бива да оставяме занемарени тези свети места, обезглавени - без символ на вярата. Защото вярата винаги е крепяла българите през вековете и тя ще ни държи заедно и напред!“,

каза председателят на Общински съвет - Белоградчик, Боян Минков.

„Въстанието от 1850 г., тази славна страница от нашата история, не е имала своя Захари Стоянов, за да стане популярна, но е важно да се знае, че преди Оборище е бил Раковишкият манастир, преди героичните Батак и Перущица, е бил Белоградчик. Нека помним своето минало и да се гордеем с него!“, допълни Иван Трифонов.

Възстановяването на кръста върху „Паметника на погубените ръководители на Въстанието от 1850 г.“ е поредната лична инициатива на Боян Минков и Иван Трифонов, след като в началото на тази година те поставиха паметна плоча на мястото, където е живял видният индустриалец Йосиф Кернлиджи. През месец март те подготвят и поставянето на паметна плоча на къщата на един от първите кметове на Белоградчик, но засега пазят тайна за подробности около събитието, което ще е продължение на каузата за съхраняване на историята и отдаване почит към хората допринесли за съхраняването и развитието на града.

Пишат ни

Докосване до родното

В края на 2022 г. учителят по български език и литература Йордан Ив. Лесов приятно изненада не само жителите на Чипровския край, но и любознателните читатели от област Монтана и страната с книгата си „От Извора...“ (жени от Чипровския край пеят и разказват...), издадена от издателство „Полимона“, Монтана, с финансовото съдействие на СБУ – Монтана.

В сборника са включени „фолклорни истории за миналото, описания на обичаи и традиции, легенди, вярвания, народни песни, изпети от възрастни жени от чипровския край – носители на спомените и знанията от стария живот“. Въпреки че е от пловдивския край, след 4 десетилетия в чипровското училище филологът Лесов се е постарал да пресъздаде автентичните лексикални и фонетични особености на местния говор. Това му се е удало, защото е работил със собствени теренни аудиозаписи, направени през 2007 г. по време на фолклорна експедиция през лятото по проект на местното читалище.

Повечето от информаторите вече не са между живите, но настоящото издание е съхранило за поколенията „част от свидетелствата за живота, културата, нравите и обичаите на предците им“.

Още в края на 19. век българските фолклористи забелязват, че носителите на народното знание са започнали да стават помалко, а този процес стремително се развива и до наши дни. Фолклорните фестивали обаче показват, че се срещат сред всички възрасти носители на старите народни творения, което се подчертава от компетентните ръководители на журитата. Това не може да не радва не само тях, но и многобройната аудитория, която все още има какво да черпи от богатите словесни, музикални и танцови народни съкровища.

Внимателният читател на книгата „От Извора...“ не може да не забележи своята отдалеченост от времето, когато „От всеки балкан песен се чуваше, от [в]сека нива“. Не може да не усети носталгията по простичкия живот, свързан преди всичко с растениевъдството и животновъдството. Мнозина сигурно ще се впечатлят от различните местни храни и билки, от интересните криминални и исторически събития, пресъздадени по своеобразния фолклорен начин. Любопитни са не само суеверията, народните обичаи и традиции, но и социалните взаимоотношения, които проникват дълбоко и в семейните отношения.

В книгата се срещат и оригинални автентични текстове – особено когато става дума за лазарски песни. Ето един пример на типичното тържествено възвеличаване:

*От дѣка ми кѣзу, Лазаре,
едно мънѣнко момченце –
не го гледай мънѣнко, Лазаре,
най го гледай на коня.
Кѣко коня вървеше, Лазаре,
в джебове му джѣлкаю
тия бѣли грошѣве,
тия бѣли грошове, Лазаре,
тия жѣлти жѣлтици.*

Автентични са някои сватбарски и седенкарски песни, но се срещат песни и от песнопойки, от грамофонни плочи, от радиото. Особено интересно е фолклоризирането на стихотворението „Катунари“ от Пенчо Славейков, което информаторката не съзнава, че е авторско и го представя със заглавието от първия стих на поета: „Край брега на тиха Струма“. Такова фолклоризиране е познато отдавна – пее се като народна песен „Изворът на Белоногата“ от П. Р. Славейков. А тук певецът си нагажда текста според местния диалект: римува си „тех“ със „смех“ вместо оригиналното „тях“ и „смях“, променят се думи и изрази, изпуска се строфа...

Днешните поколения, които нямат фолклорно съзнание, могат с насмешка да прочетат някои народни суеверия, религиозни или традиционни схващания, но могат да се запознаят и с някои непреходни български ценности в областта на бита, кулинарията, леченията, названията на предмети и местности. Една от тези жени, които се женят от 16 до 20-годишна възраст и цял живот тъкат килими или се трудят на полето или с добитъка, с възхита заявява: „И я си зех дръводелец. И не сум се мучила [за] нищо. Така мъжът [ми] ме е гледал – какъ цвѣке. Къде съм посакала – била съм, къде съм посакала – любила съм се, на почивки съм ъдила, за парѹ не съм се грижила нѣкага, че немам парѣ. Моят муж е светец – такъв човек да се рѣди... А що нѣма такъвѹ мъже сега. Мъжът ми е бил много работѣн – ни пие, ни пуши, ни с женѣ се разправя. Кага му се скѣрам, он ме цѹкнѹ и не ме е пѣпнал с руку... На паметника [му] сме писѣли: „Тука почиват златните ръце.“

Сборникът на Йордан Лесов несъмнено ще ползва „...и едни евентуални бъдещи научни изследвания в различни научни области – диалектология, история, етнология, фолклористика...“ Той е едно малко опровержение на Радичковото твърдение, че нашият край е беден откъм песенен фолклор. И „Жива старина“ на Димитър Маринов, и сборникът „От Тимок до Вита“ на Васил Стоин, и „От Извора...“ доказват, че непреходни духовни богатства се крият в Северозападна България, част от която е Чипровският край с песенните и прозаичните текстове на Йордан Лесов. Книгата „От Извора...“ е предизвикателство не само към музейните работници и краеведите на Северозапада, но и към мнозина изпълнители или любители на народното изкуство, които разполагат със записани фолклорни текстове, да добавят още нещо към националната ни култура от богатата народна съкровищница.

Стефан П. СТЕФАНОВ, председател на Дружество на краеведите в Монтана

Д-р Даниела Стоянова
общопрактикуващ лекар,
специалист по
обща медицина

Всеки работен ден
от 8,00 до 13,00 часа

Набира пациенти

Тел. за контакти:
096 389 346
„АПОЛОН-21“ ООД.

Монтана
ул. „Цар Борис III“ № 11
Поликлиника, кабинет 106

ПРАВОСЛАВЕН КАЛЕНДАР

02 ч Св. свщмчк Теодот, еп. Кири-нейски (вечерта Велико повечерие с канона на св. Андрей Критски, IV част)

03 п Св. мчци Евтропий, Клеоник и Василиск (Презд. лит.) Ден на Освобождението на България от османско иго (вечерта Малко повечерие с Богородичен акадист, I статия) (Тип. с. 428)

04 с * Тодорова събота. Преп. Герасим Йордански (Злат. лит.) (Тип. 428)

05 н † 1 Неделя на Великия пост Православна. Св. мчци Конон и Йоан Българин. Гл. 5, утр. ев. 5, ап. Евр. 11:24-26, 32-40; 12: 1-2 (с. 325), лит. ев. Ин 1:43-51 (Вас. лит.) (Молебна Неделя Православна) (Тип. с. 429)

06 п Св. 42 мчци в Амория

07 в Св. свщмчци Василий, Ефрем, Капитон и др.

08 с Преп. Теофилакт, еп. Никомидийски (Презд. лит.)

ОБП „Чистота“ - гр. Мездра се присъедини към дарителската кампанията в подкрепа на Христо Пенчев

Дарителска акция за събиране на средства, необходими за лечението в чужбина на 35-годишния Христо Пенчев, който страда от онкологично заболяване, организира Общинско предприятие (ОБП) „Чистота“ - гр. Мездра.

Работниците и служителите в комуналното предприятие събраха общо 1 000 лв. По този начин те се присъединиха към благотворителната кампания „Да помогнем на Христо!“, в която вече се включиха множество местни детски и учебни заведения, граждански сдружения, институции, корпоративни дарители и граждани.

Колективът на ОБП „Чистота“ пожелава на Христо Пенчев скорошно оздравяване!

Пишат ни

Славко ГРИГОРОВ Нашата Монтана

Монтана, град до планината, със шарена черга на земята. Изтъкана с Веренишко бърдо, с основа Кутловишка, с прежда Пъстренишка.

За тебе е моята песен, сега и завинаги!

Монтана, наша Монтана.
Цялата си в премяна.
Сградите ти са високи,
улиците – прави и широки,
заградена от балкани.

В низините ти – поляни.
На твоите хубави площи,
хора има стари и млади.

Яки имаш ти чинари,
борове и горуни стари.
Кестените ти многобройни,
в редици прави и стройни.

Радват ни твоите фонтани
с високи струи разпиляни.
Привлича ни богинята Диана
със лък и стрела подпряна.

Вървиш умело към бъднини,
за да достигнеш висоти.
Нека да запеем за многая лета,
за да те има довека!

Поклон ти правим, Монтана,
ти наша болка голяма,
че напускат те чадата,
далеч отишли в тугината.

Всеки от нас в поклон коленичи!
В духа ти крилат навеки се врича!

Поетическата енергия на Благо Прангов

Цветана КОСТОВА

Благо Прангов

Медийният орган на СБП в „Словото днес“ предостави на българския читател цикъл от 8 стихотворения на Благо Прангов под заглавие „Перваз“. Както в цялото му досегашно раз-

нообразно литературно творчество, така и тук непринудено и с възторг възприемаме своеобразното словесно вълшебство и поетическа енергия на творбите. Със забележително творческо проникновение поетът не е спрял през целия си живот да се изкачва към върховете на родната литература – и като прозаик, и като публицист, и като поет. Винаги е застава на непоколебима гражданска позиция. Винаги е следвал единствената политика „България“. Винаги е актуален.

Владее до съвършенство поетическите художествено-изразителни средства и ги превръща в ярко словесно оръжие. Пленява ни с бистротата на своите искрени помисли, със своя стремеж да се припокрива с великата природност, с богатството и дълбочината на човешката си душевност.

Неговото метафорично мислене е емблематично. Изразява смело граждански прозрение и послания и дава простор на волнодумството. И в „антракта“ на своя „предзимен сезон“ той запазва будна гражданска съвест. Истински поетичен воин е не само в родината си, но и в цялата „космополитна държава“. Сатиричният му патос се развихря, когато застава срещу злото, дълбаещо „сърс жест узаконен“, срещу „песъчливите нрави“, изтърканите лъжи и „късопаметните вражди“, срещу глупостта и целия „луднал свят в захлас по мимолетната си власт“. В душата му често клокочат и вулканични драматични трусове. Стига до безнадеждност, когато говори за „острастения Вавилон“, когато и вулканът „Разделяй, владей“ боботи под разтрошения хоризонт“.

Ражда се поредица поетическа сентенция – „Безнадеждност е животът, изстискан до капка лимон“.

Най-страшно е, когато безнадеждността спуска своето „чергило“ над световната Вавилонска бъркотия, когато се разпада всичко покрай нас и в нас.

Безсъниците му като син на своето съвремие го довеждат до прозрението, че „светът пулсира в грапаво дихание чрез Дон Кихоти, Хамлети и Фаусти“. Следва отново сентенция –

„в нещастieto се намира щастие,
а в щастieto – отдиш от страдание“.

Брутални парадокси!

Изстрадана е горчивата истина, че „свещените думи губят своя аромат“, че

„Мъртвее всичко неродено, живото –
едва родено – мъртво става пак“.

В трескавите сънища се появяват „вълча челюст, камениста бездна от изшипени тъмни гранити“, ястреб – безпощаден звяр.

В стихотворението „На перваза на залеза“ тъмният облак премазва възторга. Хищна е „облачната шатра“. „Космата е шепата“ на вятъра. И дъждът е „сачмен“. В „Зимна приказка“ настръхналият гарван „заразпаря шинела на снежния скат“.

Удивително е умението на автора да владее читателското съзнание. Удивително е оригиналното художествено отразяване, изграждането на художествените образи и картини. Удивява безпощадният реализъм като художествен метод. Поетичният свят на Благо Прангов е изпълнен с много красота, надежда, бистрееща златна зора, светещо разсъмване.

Завладяваща е зимната приказка с гирлянди и „пухкаво видело“, с „блестунките“ върху снега, с „шевиците“ от стъпки на птиците, зимното слънце, „зашепило“ ален грим и милващо снега, с бора в „баладичен шинел“, усмивката човешка и „гледците“, които се реят надалече. Избликва и емоционалният израз:

„Колко хубав
и колко тревожен
е божият свят.“

В „Имунитет“ зимният пейзаж се надипля от сипешия се от „връшника небесен“ сняг.

Благо Прангов е майстор и на художествените детайли –

„Гирляндът снежен клончето навежда“.

Кокичето е предтеча на пролетно разсъмване и имунитет на вечността“. Чрез внушителната иносказателност, съдържаща се в сравнението на кокичето с родния край, е постигната голямата идея за безсмъртието на родовия корен в сърцето на родолюбеца.

А в сърцето на читателя остава образът на все още стоящия на перваза на залеза поет. Остава неговият „златен копнеж“. Представяме си онова „екстазно момче – врабче“, завладяно

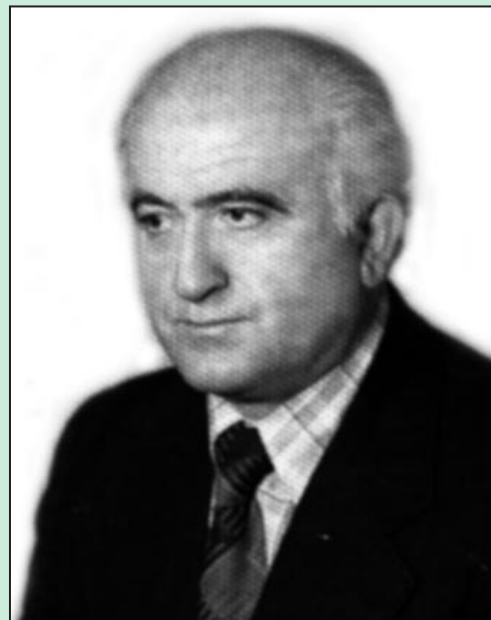
от „безбрежна нежност“, потъналия в зората на своята памет творец; „небесната коридида“ – гравюра, изсечена върху планинското било и в „сребърното небесно“. На „перваза на залеза“ авторът все още живее с кураж, мечти и желания.

„Длъжни сме да издържим
на студа и тъмнината“.

И още по-прекрасно – готов е и сега да полети без „пранги на крилата“.

Българският читател се нуждае именно от такива съзидатели на художественото слово, които да подклаждат здравия му дух. Нуждае се от привлекателно, пределно разбираемо и искрено откровение, което да въздейства поривно за нравственото човешко въздигане. От талантливото творчество на Благо Прангов се извисява авторското послание, че стига да поискаме, можем да „арестуваме“ сивотата на ежедневието и в „прехлас“ да очакваме светлото разсъмване. Лирическите творби на пиринския поет внушават и прекрасната идея, че макар и тревожен понякога, животът винаги е и хубав! И ние трябва да умеем да го ценим и достойно да го изживяваме.

Поетичен салон

Георги Б. ГЕОРГИЕВ

Век и половина от гибелта на Левски

Георги Б. ГЕОРГИЕВ

С дълбок поклон заставам в тоя ден,
Апостоле, пред светлото ти име!

Герой и вожд, към подвиг устремен,
пожертвал се за род и за Родина.

В годината на нашето безпътие
празнуваме със гордост и признание
не гибелта, а твоето безсмъртие –
любов вековна в нашето съзнание.

Празнуват всички – старци и деца,
и споменават славното ти име,
и в ритъма на техните сърца
пулсира вярата ти несломима.

Днес славят те и фарисеи мазни
и със портрета ти над шефските бюра
прикриват с тях гешефтите си разни
с патриотарската маскирана игра.

Те с името ти трупат милиони,
но не признават честно своя грях,
защото са гласували закони,
които не отнасят се за тях.

Кълнат се във честта си неуморно,
че скъпата Република градят,
но са готови със съжаление притворно,
за долари зелени да я продадат.

Потънали във блатото на времето,
което ежедневно ни обръща,
понасяме с последни сили бремето,
притиснало ни в бащината къща.

В страната триста партии различни
играят си на демокрация
и с честите си свади хистерични
влюдяват бедната ни нация.

Апостоле, като ни гледаш от отвъдното,
ти вярата си в нас възстанови
и святата Република несбъдната
в страната ни благослови!